

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ Legal measures relating to online defamation cases

รสรินทร์ อยู่เย็น¹, กิตตินันท์ จันท์สืบแถว²
Rosarin Yooyen¹, Kitinun Chunsuebthaeo²

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันนอกจากอินเทอร์เน็ตจะถูกใช้เป็นเครื่องมือแห่งการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านต่าง ๆ แล้ว ยังถูกนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดด้วย ไม่ว่าจะเป็นงานละเมิดลิขสิทธิ์ การใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ ลักลอบโอนเงินทางธนาคาร เจาะเข้าระบบโทรศัพท์ทางไกลข้ามประเทศ ทำการล่อลวงโดยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จัดทำเว็บไซต์การพนัน และการเผยแพร่ข้อความ หรือแม้กระทั่งการหมิ่นประมาท ซึ่งเป็นปัญหาที่น่าสนใจของการหมิ่นประมาทบนโลกออนไลน์ ที่ถือว่าเป็นการกระทำความผิดลักษณะหนึ่งที่สามารถเกิดขึ้นในสังคมไทยได้โดยง่าย เป็นการกระทำผิดที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลที่ถูกกระทำเป็นอย่างมาก โดยตามประมวลกฎหมายอาญาได้มีการบัญญัติถึงความผิดในลักษณะดังกล่าวไว้ในมาตรา 326 ถึงมาตรา 333 วัตถุประสงค์ของการลงโทษตามความผิดข้างต้น จะเห็นได้ว่าบุคคลต้องสูญเสียชื่อเสียง ถูกดูถูก เกลียดชัง หรือรังเกียจ เป็นสิ่งที่ทำให้สิทธิและเสรีภาพของบุคคลนั้นถูกกระทบอย่างรุนแรง ซึ่งในบางกรณีที่เกิดจากการหมิ่นประมาทนั้นอาจทำให้บุคคลที่ได้รับผลกระทบนั้นต้องสูญเสียโอกาสในการประกอบอาชีพอย่างที่ไม่สามารถประเมินค่าเป็นตัวเงินได้หรือการที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคม อย่างคนปกติ ดูเสมือนว่าบุคคลนั้นถูกสังคมพิพากษา

คำสำคัญ : หมิ่นประมาท, ละเมิด, คดีอาญา, สื่อออนไลน์

Abstract

Nowadays, in addition to the internet being used as a tool for creating various works, it is also used as a tool for offending. Whether the work is pirated Using computer programs Bank transfer smuggling Break into

¹ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ E-mail : momo_tam555@hotmail.com

² อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ E-mail. artbee888@gmail.com

the international telephone system Seduction via the internet Create a gambling website. And message distribution Or even defamation Which is an interesting issue of online defamation Which is considered one of the offenses that can easily occur in Thai society Is an offense that affects the rights or liberties of the person being treated very much

In accordance with the Penal Code, an offense has been stipulated in Section 326 to Section 333. The purpose of the penalty under the above offense It can be seen that a person must lose reputation, be insulted, hate or disgust.

Is what causes the rights and freedoms of that person to be severely affected In some cases, the result of defamation may cause the affected person to lose an opportunity to pursue a career that cannot be assessed in monetary value or to live together with others in society. Like normal people, as if that person was judged by society.

Keywords: defame, violate, criminal case, online media

1. บทนำ

ปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก เพราะการกระทำผิดฐานหมิ่นประมาท นั้นมิใช่ความผิดจะสามารถเกิดขึ้นได้เฉพาะต่อซึ่งหน้าเท่านั้น แต่การกระทำผ่านทางสื่อ เนื่องจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ที่ทันสมัยประกอบกับการขาดจริยธรรมของผู้ใช้ซึ่งก่อให้เกิดการกระทำความผิดในลักษณะใหม่ ๆ ของผู้กระทำความผิดที่สามารถพบเห็นได้ตามสื่อออนไลน์ผ่าน เครือข่ายอินเทอร์เน็ต เช่น การกระทำผ่านเครื่องมือสื่อสาร โทรศัพท์มือถือ คอมพิวเตอร์ หรืออุปกรณ์ต่างๆที่สามารถเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตได้ ซึ่งสามารถเกิดขึ้นได้อย่างงานทุกสถานที่ ทุกเวลา ซึ่งก็คือ ปัญหาที่น่าสนใจของการหมิ่นประมาทบนโลกออนไลน์ อันทำให้ผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการแสดงความคิดเห็นโดยผ่านรูปแบบของการพูด เขียน วาดภาพ ข้อความหรือในลักษณะอื่น ๆ ซึ่งการกระทำนั้นได้ส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่จะต้องได้รับความเสียหายในหลาย ๆ ประการ ไม่ว่าจะเป็นการก่อความเสียหายต่อชื่อเสียงเกียรติยศ ตลอดจนหนทางในการดำเนินชีวิต หรือแนวทางในการประกอบอาชีพของบุคคลนั้น ๆ

2. การหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์

ความผิดฐานหมิ่นประมาทตามกฎหมายไทยนั้นเป็นความรับผิดที่มีทั้งทางกฎหมายแพ่งและกฎหมายอาญา โดยความผิดฐานหมิ่นประมาททางแพ่งนั้นจะอยู่ในบทบัญญัติของเรื่องการละเมิดทั่วไป ซึ่งบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการหมิ่นประมาทมากที่สุดนั้นคือเรื่องการ

ละเมิดในชื่อเสียงตามมาตรา 423 โดยจะมีความรับผิดชอบก็ต่อเมื่อการหมิ่นประมาทนั้นได้กระทำละเมิดต่อข้อมูลอันฝ่าฝืนต่อความเป็นจริง โดยการเย้ยหยันความเสียหายฐานหมิ่นประมาททางแพ่งนี้จะอยู่ในลักษณะของการชดเชยค่าเสียหายการนำชื่อเสียงของผู้นั้นกลับขึ้นมาแทนการใช้ค่าเสียหายตามมาตรา 447 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งในความผิดฐานหมิ่นประมาททางอาญานั้นมุ่งจะคุ้มครองชื่อเสียงของบุคคลเป็นอันดับแรกเช่นกัน แต่ลักษณะของการเย้ยหยันต่อผู้เสียหายนั้นแตกต่างกัน เนื่องจากความผิดฐานหมิ่นประมาททางอาญานั้นการยับยั้งไม่ให้ผู้แต่ทำผิดกลับมาทำซ้ำใหม่และยับยั้งไม่ให้ผู้อื่นจะทำตามในความผิดดังกล่าวอีกด้วย

ซึ่งความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้นเป็นความผิดที่สามารถกระทำได้ในหลากหลายช่องทางโดยช่องทางของสื่อออนไลน์ในปัจจุบันนี้ถือว่าเป็นอีกช่องทางหนึ่งที่มีการเข้าถึงและเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของเจ้าของข้อมูลที่แท้จริงได้ และก็เป็นาง่ายเช่นกันที่จะเกิดการหมิ่นประมาทกันบนสื่อออนไลน์ขึ้น

3. ลักษณะของการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์

การเขียนข้อความทางสื่อออนไลน์ที่เข้าข่ายหมิ่นประมาทนั้นคือ การใส่ความผู้อื่นต่อบุคคลที่สามโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้นั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นเกลียดชัง โดยการใส่ความผู้อื่นเป็นการหมิ่นประมาทที่มีอยู่หลายทาง อาจจะเขียนข้อความถึงการแสดงพฤติกรรมอันเป็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นแล้วหรือกำลังเกิดอยู่ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นจริงหรือเท็จก็ตาม การกระทำเหล่านี้ถือว่าการกระทำที่เข้าข่ายความผิดหมิ่นประมาททั้งสิ้น

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปลักษณะของการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ได้ดังต่อไปนี้

1) การเขียนข้อความหรือการแสดงความคิดเห็นไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของเพศหน้าที่การงานการเงิน หรือพฤติกรรมโดยทั่วไปในลักษณะที่เจาะจงตัวบุคคลหรือเป็นการง่ายต่อการทำความเข้าใจได้ว่าบุคคลที่ถูกกล่าวหานั้นเป็นใคร รวมถึงการนำเอาเสียง ภาพ หรือภาพเคลื่อนไหวมาประกอบการบรรยายด้วย ทั้งนี้ไม่ว่าเรื่องนั้นจะเป็นความจริงหรือเป็นความเท็จก็ตาม แต่การเขียนดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้นั้นต้องเสียชื่อเสียง ถูกรังเกียจ และในบางครั้งอาจมีความมุ่งหมายเพื่อทำลายคู่แข่งในทางธุรกิจการค้าด้วย

2) การส่งภาพหรือภาพเคลื่อนไหวของบุคคลโดยอาจเป็นภาพจริงหรือภาพตัดต่อก็ได้ โดยการส่งดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้นั้นต้องเสียชื่อเสียง ถูกเกลียดชังและในบางครั้งอาจมีความมุ่งหมายเพื่อข่มขู่ หรือทำลายหน้าที่การงานและฐานะทางสังคมของผู้นั้นด้วย

นอกจากนี้ ยังอาจจะมียุทธวิธีอื่นๆ ที่เพิ่มขึ้นมาควบคู่กับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องของเทคโนโลยีก็เป็นได้ เช่น ในปัจจุบันเมื่อสื่อออนไลน์ได้ถูกพัฒนาให้มีความรวดเร็วในการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันมากขึ้นและราคาค่าใช้จ่ายที่ถูกจนทำให้ผู้ใช้บริการทั่วไปสามารถยอมรับได้แล้วนั้น การและเปลี่ยนข้อมูลดังกล่าวจะไม่ถูกจำกัดอยู่เพียงแต่การเป็นตัวอักษรหรือเสียงเท่านั้น แต่อาจขยายไปถึงการส่งภาพเคลื่อนไหวที่มีระยะเวลานานหรือกระทั่งภาพยนตร์ความละเอียดสูงได้ด้วย

4. แนวความคิดในการกำหนดความผิดฐานหมิ่นประมาท

4.1 ความหมายของการหมิ่นประมาท

จากบทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 บัญญัติว่า “ผู้ใดใส่ความบุคคลอื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้นั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูถูกหรือถูกเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ต้องระวางโทษจำคุก ไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ”³

บทบัญญัติประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 บัญญัติว่า “ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำการโดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรืออักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ แผ่นเสียงหรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพหรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือกระจายภาพ หรือกระทำการโดยการป่าวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท”⁴

“หมิ่นประมาท” หมายความว่า การแสดงออกซึ่งกิริยาว่าจาดูถูกเหยียดหยาม เช่น การด่าด้วยคำหยาบคาย หรือการถ่มน้ำลาย⁵

“หมิ่นประมาท” จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ได้ให้ความหมายไว้ว่า หมิ่นประมาท หมายถึง การแสดงกิริยาว่าจาดูถูกเหยียดหยามผู้อื่น⁶

ลักษณะของความผิดฐานหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 นั้นมีหลักในการพิจารณา คือ⁷

1) เป็นการกระทำที่เป็นการใส่ความผู้อื่น ต่อบุคคลที่สาม ผู้ใดในที่นี้ หมายความว่ารวมได้ทั้งบุคคลธรรมดาและนิติบุคคล และหากเป็นการกระทำต่อบุคคลธรรมดา ก็ต้องเจาะจงว่ากล่าวถึงผู้ใด ส่วนกรณีการใส่ความนั้น หมายถึง การกล่าวหรือไขข่าวซึ่ง

³ พิชัย นิลทองคำ, 2562, หน้า 700.

⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 700.

⁵ ไกรฤกษ์ เกษมสันต์, 2557, หน้า 367.

⁶ พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554, หน้า 411.

⁷ ไกรฤกษ์ เกษมสันต์, 2557, หน้า 369-371.

ข้อความ การยืนยัน การแสดงข้อเท็จจริงซึ่งอาจจะเป็นความจริงหรืออาจจะเป็นเท็จก็ได้ซึ่งการกระทำนั้นได้พาดพิงไปยังบุคคลอีกคนหนึ่งโดยการใส่ความซึ่งไม่มีการจำกัดวิธีการ เพียงแค่เป็นการกระทำที่สามารถทำให้บุคคลที่สามเข้าใจหรือทราบข้อความนั้นก็นับเป็นการหมิ่นประมาทตามประมวลกฎหมายอาญา จะต้องได้ความว่าการใส่ความดังกล่าวนั้นสามารถที่จะระบุตัวบุคคลผู้ถูกใส่ความได้แน่ว่าเป็นบุคคลใด หรือหากไม่เป็นการระบุโดยตรง การใส่ความนั้นก็ต้องหมายความว่าบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ และถ้อยคำหมิ่นประมาทที่มีการส่งกันนั้น ผู้อ่านต้องสามารถทราบได้ว่าบุคคลดังกล่าวเป็นผู้ใด

2) การกระทำโดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นต้องเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นเกลียดชัง เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่าการหมิ่นประมาทสามารถเกิดขึ้นได้หลายช่องทาง เช่น การกล่าวด้วยวาจา การแสดงออกทางกิริยา รวมถึงการแสดงออกในลักษณะของการขีดเขียนข้อความ ภาพวาดการ์ตูน หรือการสื่อความหมายด้วยวิธีอื่นใด แม้จะมีได้ออกชื่อผู้เสียหายโดยตรง แต่สามารถทำให้บุคคลที่รับข้อความ สามารถทราบและเข้าใจถึงความหมายได้ในลักษณะของการประทุษร้าย เกลียดชัง การนินทา ใส่ความให้ร้าย เหยียดหยาม อันเป็นการทำลายซึ่งชื่อเสียงเกียรติยศของบุคคลให้เกิดความเสียหาย ทั้งยังถูกเกลียดชังจากผู้คนรอบๆ ข้าง ตลอดจนส่งผลในการใช้ชีวิตร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมกระทบถึงความน่าเชื่อถือในการประกอบอาชีพ ติดต่อประสานงานต่าง ๆ

3) การกระทำเช่นนั้น ต้องเป็นการกระทำที่เกิดขึ้นจากเจตนา ซึ่งการกระทำที่จะเป็นความผิดในฐานนี้นั้น แค่เพียงเจตนาธรรมดา โดยการแสดงข้อความหรือข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่งซึ่งมีการพาดพิงไปถึงบุคคลอื่น แต่หากกลับกัน ถ้าผู้ที่กระทำไม่มีเจตนาเช่นว่ามาแล้วนั้นก็ไม่ใช่ความผิดในฐานนี้

4.2 คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานหมิ่นประมาท

คุณธรรมทางกฎหมายของความผิดฐานหมิ่นประมาท หากเมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มีการบัญญัติในความผิดฐานหมิ่นประมาทไว้ ก็จะสามารถเห็นได้ว่ากฎหมายดังกล่าวได้เน้นการปกป้องและคุ้มครองในส่วนชื่อเสียงของบุคคลมากกว่า และยังมีการคุ้มครองครอบคลุมไปถึงผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเครือญาติอีกด้วย เนื่องมาจากการกระทำความผิดในฐานหมิ่นประมาทบางกรณี เช่น ได้รับความอับอาย ถูกดูถูก เสียชื่อเสียง ถูกเกลียดชัง ซึ่งความเสียหายที่กล่าวมานั้น กฎหมายจึงต้องมีการคุ้มครองผู้เสียหาย

ชื่อเสียง หมายถึง ค่าหรือราคาที่บุคคลมีต่อบุคคลด้วยกันในลักษณะของทางด้านสังคมและศีลธรรม ซึ่งชื่อเสียงนั้นอยู่ในลักษณะของบุคคลในการมีความสัมพันธ์ต่อบุคคลอื่นๆ รอบข้าง ดังนั้น การทำลายซึ่งชื่อเสียง จึงหมายความว่า เป็นการกระทำในลักษณะเป็นการทำลายความสัมพันธ์ของบุคคลต่อบุคคลอื่น โดยให้บุคคลอื่นนั้นมองเห็นคุณค่าในตัวของ

บุคคลที่ถูกกระทำการไม่ว่าจะเป็นไปในลักษณะใด ต่ำลง ๆ ไป ได้มีการแบ่งประเภทของชื่อเสียงออกเป็น 3 ประเภท⁸ คือ

1) ชื่อเสียงในลักษณะของทรัพย์สิน เนื่องมาจากชื่อเสียงประเภทนี้ ล้วนเกิดขึ้นมาจากการสร้างผลงานหรือความสามารถ ความพยายามของบุคคลแต่ละบุคคลในการดำเนินกิจการหรือหน้าที่การงานของบุคคลนั้นในด้านต่าง ๆ ที่ตนเองมีความสามารถ มีคุณค่าและสามารถที่จะดีเป็นราคาออกมาในรูปแบบของตัวเงินได้

2) ชื่อเสียงในลักษณะของเกียรติยศ เกิดขึ้นมาจากการสร้างสรรค์มาจากด้านผลงาน หรือในทางธุรกิจต่าง ๆ หรือการสร้างบทบาททางสังคม หรือหน้าที่ต่าง ๆ อันเป็นที่ยอมรับกันและเกียรติยศของบุคคลในสังคมของแต่ละบุคคลจะมีไม่เท่าเทียมกันของแต่ละบุคคล โดยอาจเกิดจากความแตกต่างของความสามารถ สังคม ความเป็นอยู่ของบุคคลแต่ละคนก็ได้ และชื่อเสียงทางด้านเกียรติยศนั้นถือว่าไม่มีความมั่นคงแน่นอน เพราะส่วนใหญ่ว่าแล้วล้วนจะขึ้นอยู่กับแนวทางในการดำเนินชีวิต ความสามารถของแต่ละบุคคล ซึ่งหากมีการกระทำใดๆ ที่มีลักษณะของการทำลายชื่อเสียงในลักษณะนี้ก็จะเปรียบเสมือนการทำลายโอกาสหรือชีวิตของบุคคลๆ หนึ่ง

3) ชื่อเสียงในลักษณะของศักดิ์ศรี โดยศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ไม่ได้ขึ้นอยู่กับฐานะความเป็นอยู่ จะร่ำรวยหรือยากจน ก็ย่อมจะมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกันในทุกๆ คน แต่หากเมื่อใดบุคคลถูกกระทำให้ศักดิ์ศรีนั้นต่ำลง ลดลง คุณค่าของความเป็นมนุษย์ก็จะดูต่ำลงไปด้วย ดังนั้น กฎหมายจึงได้มีการคุ้มครองในส่วนนี้ของบุคคลไว้ด้วย

4.3 แนวคิดเรื่องการลงโทษ

เมื่อบุคคลมีความรับผิดชอบทางอาญาแล้วนั้นบุคคลนั้นจะถูกลงโทษทางอาญา โทษทางอาญาจะต้องมีประสิทธิภาพในการยับยั้งไม่ให้ผู้ที่กระทำความผิดแล้วหวนกลับไปกระทำความผิดซ้ำอีกและต้องมีประสิทธิภาพในการยับยั้งไม่ให้บุคคลอื่นเลียนแบบการกระทำความผิดนั้นด้วย ในทางตรงกันข้ามหากโทษทางอาญาไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะทำให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำหรืออาชญากรรมเปลี่ยนแปลงขึ้นได้ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบทำให้สังคมไม่สงบสุขและเป็นการแสดงถึงความล้มเหลวของกฎหมายอาญาอีกด้วย จากที่กล่าวมาข้างต้นนั้นแสดงให้เห็นว่ากฎหมายอาญานั้นถือเป็นกฎเกณฑ์ทางสังคมที่สำคัญจะต้องกำหนดถึงลักษณะของการกระทำที่เป็นความผิดและอัตราโทษของการกระทำดังกล่าวอย่างชัดเจนทั้งนี้ความผิดตามหลักกฎหมายอาญาได้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะคือ⁹

1) “ความผิดในตัวเอง” เป็นส่วนของการกระทำที่อยู่ในบทบัญญัติของกฎหมายต้องมีลักษณะเป็นอาชญากรรมพื้นฐาน กล่าวคือจะต้องเป็นการกระทำที่สังคมไม่อาจจะยอมรับได้ ยกตัวอย่างเช่น การฆ่าผู้อื่น การทำร้ายร่างกายหรือการข่มขืนกระทำ

⁸ ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ, 2555, หน้า 204-210.

⁹ ธาณี วรภัทร์, 2557, หน้า 59-64.

ข้าเรา เป็นต้น ซึ่งความผิดดังกล่าวนี้เป็นความผิดที่ไม่สามารถจะยอมความกันได้ เป็นการกระทำที่บุคคลทั่วไปย่อมรับรู้ว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำที่เป็นความผิดและยอมรับให้เกิดขึ้นในสังคมไม่ได้โดยชัดและตัดสินออกมาในสภาพของความรู้สึกเป็นหลัก

2) “ความผิดที่กฎหมายกำหนดขึ้นมาเพื่อระงับหรือห้ามมิให้กระทำเพราะถือว่าเป็นสิ่งที่อันตรายต่อสังคม” ความผิดประเภทนี้เป็นความผิดที่บุคคลโดยทั่วไปไม่สามารถรับรู้หรือมองเห็นได้อย่างชัดเจน ว่าความผิดดังกล่าวถือว่าเป็นความผิดในตัวเองหรือไม่ แต่ความผิดนี้เป็นความผิดที่สังคมหรือประเทศใดประเทศหนึ่งเห็นว่าจะจำเป็นต้องตราขึ้นมาเพื่อเป็นกฎหมายระงับหรือยับยั้งการกระทำดังกล่าว เนื่องจากเป็นสิ่งที่ส่งผลร้ายและก่อให้เกิดความอันตรายต่อสังคมและประชาชนส่วนรวม ตัวอย่างเช่น ความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด หรือการครอบครองอาวุธโดยไม่ได้รับอนุญาต เป็นต้น

สำหรับความผิดฐานหมิ่นประมาทนั้นถือเป็นความผิดในลักษณะของความผิดที่กฎหมายกำหนดขึ้นมาเพื่อระงับหรือห้ามมิให้กระทำเพราะถือว่าเป็นสิ่งที่อันตรายต่อสังคม เนื่องจากเป็นการกระทำความผิดมิได้เป็นความเป็นในตัวเอง แต่เป็นการกระทำที่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่สังคมและประชาชน จึงทำให้ในแต่ละประเทศจะต้องมีการตรากฎหมายเกี่ยวกับการหมิ่นประมาทนั้นเป็นการกระทำที่มีความผิดเพื่อระงับหรือยับยั้งการกระทำดังกล่าวไม่ให้เกิดผลร้ายแก่ผู้อื่น

กล่าวโดยสรุปของไทย และรวมไปถึงการลงโทษต่อบุคคลผู้กระทำความผิดตามที่กฎหมายบัญญัติขึ้น คือ การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้มีการกระทำการอย่างใด ๆ อันเป็นการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนบัญญัติของกฎหมายและกฎหมายได้มีการกำหนดโทษของการกระทำในแต่ละฐานความผิดไว้อย่างแจ่มชัด โดยมีวัตถุประสงค์ในการเอาตัวผู้กระทำความผิดในแต่ละกรณีมาลงโทษตามกฎหมายในโทษสถานต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้ว

5. มาตรการทางกฎหมายการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ตามกฎหมายไทย

มาตรการทางกฎหมายการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ตามกฎหมายไทยได้มีกฎหมายในหลายลำดับศักดิ์ที่เข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งจะกล่าวในส่วนของประมวลกฎหมายอาญาตั้งแต่มาตรา 326 ถึงมาตรา 330 โดยในแต่ละลักษณะของฐานความผิดนั้น เป็นการกระทำที่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทรวมทั้งการกระทำที่เป็นข้อยกเว้นในผลแห่งการกระทำที่ทำให้การกระทำที่ไม่เป็นความผิด ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำที่เป็นความผิดในฐานหมิ่นประมาทได้มีการกำหนดไว้ในมาตรา 326 บัญญัติว่า “ผู้ใดใส่ความบุคคลอื่นต่อบุคคลที่สาม โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นเกลียดชัง ผู้นั้นกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาทต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ”¹⁰

¹⁰ พิชัย นิลทองคำ, 2562, หน้า 700.

ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 ก็ยังได้มีการบัญญัติไว้ในกรณีของการหมิ่นประมาทที่เกิดขึ้นโดยอาศัยช่องทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ตหรือช่องทางวิธีอื่นด้วย ซึ่งประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 328 บัญญัติว่า “ถ้าความผิดฐานหมิ่นประมาทได้กระทำให้โดยการโฆษณาด้วยเอกสาร ภาพวาด ภาพระบายสี ภาพยนตร์ ภาพหรือตัวอักษรที่ทำให้ปรากฏไม่ว่าด้วยวิธีใด ๆ แผ่นเสียง หรือสิ่งบันทึกเสียง บันทึกภาพ หรือบันทึกอักษร กระทำโดยการกระจายเสียง หรือการกระจายภาพ หรือโดยกระทำการปาวประกาศด้วยวิธีอื่น ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท”¹¹ แต่ในการพิจารณาถึงองค์ประกอบของการกระทำความผิดตามที่กฎหมายได้มีการกำหนดเอาไว้ด้วย โดยประกอบไปด้วยองค์ประกอบภายนอกและองค์ประกอบภายใน¹²

1) องค์ประกอบภายนอกของการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท คือ การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งไม่จำเป็นว่าบุคคลนั้นจะเป็นบุคคลธรรมดาเท่านั้น แต่ยังหมายความรวมถึงนิติบุคคลที่ได้มีการกระทำความผิดอันเป็นการใส่ความต่อบุคคลที่สามหรืออาจจะเป็นได้ทั้งบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล โดยผลแห่งการกระทำนั้นจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง ถูกดูถูก ดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชังจากผู้คนรอบข้าง เช่น การกล่าวใส่ความในเรื่องของทางเพศ การค้าประเวณีหรือขู่สาวตลอดจนเรื่องที่ไม่เหมาะสมในทางเพศ การทุจริตต่อหน้าที่การงาน ความไม่น่าเชื่อถือเกี่ยวกับสถานะทางการเงินของบุคคล

ส่วนของบุคคลที่ถูกใส่ความจะต้องมีลักษณะที่เป็นการเจาะจงโดยเฉพาะ สามารถทราบได้ว่าบุคคลที่ถูกกล่าวคือผู้ใด ซึ่งการกระทำที่เป็นการใส่ความในข้อเท็จจริงไม่ว่าข้อเท็จจริงนั้นจะเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมาในอดีตหรือที่เป็นอยู่ในปัจจุบันตลอดจนการใส่ความในทำนองถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ถ้าหากคำกล่าวนั้นสามารถคาดถึงได้ว่าจะเกิดขึ้นจริงหรือเป็นการกล่าวถ้อยคำหรือข้อความที่มีความหมายไปในทางที่เป็นการประทุษร้ายให้บุคคลอื่นเสื่อมเสียชื่อเสียง ซึ่งเป็นลักษณะของการกล่าวหาหรือการทำให้ข้อความหรือข้อมูลเกิดการแพร่หลายอันเป็นผลให้เกิดการกระทบต่อเกียรติหรือชื่อเสียงของบุคคลที่ถูกกล่าวถึง โดยชื่อเสียง หมายความว่า ค่าหรือราคาที่มีมนุษย์พึงต้องมีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันในทางศีลธรรมหรือความหมายโดยรวมในทางสังคม

2) องค์ประกอบภายในของการกระทำความผิดฐานหมิ่นประมาท ซึ่งองค์ประกอบภายในที่สำคัญนั้น จะต้องเป็นการกระทำที่เกิดจากการกระทำที่เจตนา อันจะต้องรู้สำนึกในส่วนของข้อเท็จจริงกับส่วนประสงค์ต่อผลหรือการย้อมเลืงเห็นผลของการกระทำนั้น ๆ โดยประการที่ความสามารถทราบได้ว่าการกระทำที่บุคคลนั้นกระทำความผิดไปจะทำให้ผู้ที่ถูกกระทำได้รับความเสื่อมเสียต่อชื่อเสียง ถูกดูหมิ่นหรือถูกเกลียดชัง อันจะต้องมีการ

¹¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 700.

¹² ไกรฤกษ์ เกษมสันต์, 2557, หน้า 411-420.

พิจารณาถึงการรับรู้ในอารมณ์หรือความรู้สึกของวิญญูชน ไม่ใช่เกิดจากการตีความจากอารมณ์หรือความรู้สึกส่วนตัว

เมื่อทราบถึงองค์ประกอบของการกระทำที่เป็นความผิดฐานหมิ่นประมาทแล้ว จะเห็นได้ว่าการกระทำที่มีความผิดฐานหมิ่นประมาท สามารถแยกลักษณะของการกระทำได้หลายลักษณะ เช่น การหมิ่นประมาทโดยการใช้ถ้อยคำพูดหรือทางวาจา อันถือว่าเป็นการกระทำที่สามารถกระทำได้ง่ายพบเห็นได้ทั่วไป การหมิ่นประมาทโดยการใช้ตัวอักษรหรือในลักษณะของข้อความ ซึ่งสามารถพบเจอได้ทางหน้าหนังสือพิมพ์หรือทางสื่อออนไลน์ต่างๆ ที่ประชาชนหรือบุคคลทั่วไปสามารถค้นพบหรือพบข้อมูลได้ และการหมิ่นประมาทโดยการใช้รูปภาพหรือลักษณะของสัญลักษณ์ เช่น การนำเอารูปภาพของบุคคลที่มีชื่อเสียงมาตัดต่อล้อเลียนในลักษณะของภาพที่มีข้อความกลั่นแกล้งหรือเป็นไปทางลามกอนาจาร แล้วนำไปเผยแพร่ทางระบบออนไลน์ เป็นต้น¹³

6.บทสรุป

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ในปัจจุบันการกระทำความผิดบนสื่อออนไลน์นั้นสามารถกระทำได้ง่ายเนื่องจากเป็นช่องทางของการกระทำความผิดที่ไม่ซับซ้อนและยุ่งยาก แต่ผลร้ายของการกระทำนั้นกลับส่งผลในวงกว้างได้อย่างรวดเร็วและยากที่จะทำการสกัดกั้นมิให้ความผิดนั้นแพร่กระจายออกไปในสังคมออนไลน์ โดยเฉพาะการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้นถือเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งในสังคมไทยที่มีการกระทำความผิดกันเป็นจำนวนมาก แต่เมื่อทำการพิจารณาถึงการตรากฎหมายเพื่อมาแก้ไขปัญหาดังกล่าวของประเทศไทยนั้นถือว่ายังไม่มีการตรากฎหมายเพื่อบังคับใช้เป็นการเฉพาะจึงทำให้การแก้ไขปัญหาในการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้นยังไม่สามารถบังคับใช้ได้จริงและยังมีประสิทธิภาพที่ไม่เพียงพอ

จากการศึกษากรณีดังกล่าวการดำเนินคดีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ของประเทศไทย ซึ่งได้ทำการเปรียบเทียบกับความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ ได้แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของการกำหนดฐานความผิดของบุคคลที่จะต้องรับผิดชอบและอัตราโทษในกรณีหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ที่แตกต่างกันออกไป และเนื่องจากประเทศไทยยังไม่มีกำหนดความผิดฐานหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์ที่ครอบคลุมและชัดเจนอย่างในกฎหมายต่างประเทศ อีกทั้งกฎหมายต่างประเทศได้ให้ความสำคัญกับการจัดการปัญหาการหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์เป็นอย่างมาก ซึ่งแตกต่างจากกฎหมายไทยไม่ได้มีการกำหนดให้การหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์นั้นเป็นความผิดเฉพาะ จึงทำให้ประสิทธิภาพในการใช้กฎหมายนั้นยังไม่เหมาะสมเพียงพอ และแม้จะมีการ

¹³ ธาณี วรภัทร์, 2557, หน้า 78-82.

ตราพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560 ขึ้นมาเพื่อใช้บังคับเพิ่มเติม แต่กลับไม่มีการกำหนดให้การหมิ่นประมาททางสื่อออนไลน์เป็นความผิดเฉพาะตามพระราชบัญญัติฉบับดังกล่าวอีกเช่นกัน

เอกสารอ้างอิง

- กฎหมายประมวลกฎหมายอาญา,พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2560
- เกียรติขจร วัจนะสวัสดิ์.(2560). คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาค 1 (พิมพ์ครั้งที่ 11), กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ไกรฤกษ์ เกษมสันต์.(2557). คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 288 – มาตรา 366 พิมพ์ครั้งที่ 11,กรุงเทพมหานคร :สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- คณิต ณ นคร.(2553). พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับกฎหมายอาญา, กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน.
- จิตติ ดิงศภัทัย, (2555), กฎหมายอาญา ภาค 1 (พิมพ์ครั้งที่ 11), กรุงเทพมหานคร : สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภา.
- ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ.(2555). คำอธิบายกฎหมายอาญา ภาคทั่วไป (พิมพ์ครั้งที่14), กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน.
- พิชัย นิลทองคำ.(2562).ประมวลกฎหมายอาญา,(พิมพ์ครั้งที่ 36),กรุงเทพมหานคร:วิญญูชน.
- ธานี วรภัทร์.(2557).มาตรการบังคับทางอาญา,(พิมพ์ครั้งที่ 1), กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน.